כגון שהיה תחום שלה מובלע בו'. ומ"מ לא התירו אלא דרך קרייתה אבל לילך מעבר לבהמה ולרודפה לעיר לא[א]:

תנאי היא. רב יהודה ידע שפיר דתנאי היא אלא דניחא ליה לאוקמי תרי סתמי דברייתא אליבא דחד תנא[ב]:

כאן ליבש כאן ליחלב. פי' בקונט' ליחלב שיקבלו בכיס את החלב וקשה[ג] דהא ודאי משוי הוא ולכ"ע חייב דהויא מלאכה הצריכה לגופה ופי' ה"ר פור"ת ליחלב לשמור החלב בדדיהן שלא יזוב לארץ ושרי ת"ק[ד] דהוי כמו רחליס כבונות דחשבי' ליה מלבוש אף על פי שאינו עשוי לצורך עצמן אלא לשמור הצמר[ה] ור"י פירש דבין ליבש ובין ליחלב תרוויהו עבדי להו כדי שלא יסרטו דדיהן כדאמרינן בסמוך וליבש בזמן שאינו חפץ בחלב שרי לפי שמהדקו[ו] וליכא למיחש דילמא נפיל ואתי לאתויי אבל ליחלב שאינו רוצה שיתייבש מיהדק[ז] איכא למימר דילמא נפיל ואתי לאתויי[ח]:

שקושרין להן כנגד זכרותן כו'. ולשון לבובין[ט] הוי שלא לקרב[י] כמו ובכל תבואתי תשרש (מיוד לד) וכמוהו הרבה:

ממאי מדקתני סיפא. טפי הוי ליה לאתויי כבולות דהוי ממש כעין זה אלא משום דשחוזות הוי בריאה

עד

דומיא דקמיע ש"מ: אמר מר ולא בקמיע אע"פ שהוא מומחה והא אנן תנן [ט]ולא בקמיע שאינו מומחה הא מומחה שפיר דמי ה"נ [א]שאינו מומחה והא אע"פ שהוא מומחה קתני מומחה לאדם ואינו מומחה לבהמה ומי איכא מומחה לאדם ולא הוי מומחה לבהמה אין אדם [ב]דאית ליה מזלא מסייע ליה בהמה דלית לה מזלא לא מסייע לה אי הכי מאי זה חומר בבהמה מבאדם מי סברת אקמיע קאי אסנדל קאי ת"ש [ג]סכין [ג]ומפרכסין לאדם ואין סכין ומפרכסין לבהמה מאי לאו דאיכא מכה ומשום צער לא [ד]דגמר מכה ומשום תענוג ת"ש בהמה שאחזה דם אין מעמידין אותה במים בשביל שתצטנן אדם שאחזו דם מעמידין אותו במים בשביל שיצטנן אמר עולא גזירה משום שחיקת סממנין אי הכי [ה]אדם נמי אדם נראה כמיקר א"ה בהמה נמי נראה כמיקר אין מיקר לבהמה [ו]ולבהמה מי גזרינן והתניא [ז]היתה עומדת חוץ לתחום קורא לה והיא באה ולא גזרינן דילמא אתי לאתויי ואמר רבינא כגון שהיה תחום שלה מובלע בתוך תחום שלו ר"נ בר יצחק אמר שחיקת סממנין גופה תנאי היא דתני' בהמה שאכלה כרשינין לא ריצנה בחצר בשביל שתתרפה ורבי [ד]אושעיא מתיר דרש רבא הלכה כרבי [ה]אושעיא: אמר מר לא יצא הזב בכיס שלו ולא עזים בכיס שבדדיהן והתניא יוצאות עזים בכיס שבדדיהן אמר רב יהודה לא קשיא הא דמיהדק הא דלא מיהדק רב יוסף אמר [ו]תנאי שקלת מעלמא תנאי היא דתנן העזים יוצאות צרורות רבי יוסי אוסר בכלן חוץ מן הרחילות הכבונות ר' יהודה אומר עזים יוצאות צרורות ליבש אבל לא ליחלב ואיבעית אימא הא והא ר' יהודה ולא קשיא [ח]כאן ליבש כאן ליחלב תניא אמר ר' יהודה מעשה בעזים בית אנטוכיא שהיו דדיהן גסין ועשו להן כיסין כדי שלא יסרטו דדיהן: ת"ר מעשה באחד שמתה אשתו והניחה בן לינק ולא היה לו שכר מניקה ליתן ונעשה לו נס ונפתחו לו דדין כשני דדי אשה והניק את בנו אמר רב יוסף בא וראה כמה גדול אדם זה שנעשה לו נס כזה א"ל אביי אדרבה כמה א) גרוע אדם זה שנשתנו לו סדרי בראשית אמר רב יהודה בא וראה כמה קשים מזונותיו של אדם שנשתנו עליו סדרי בראשית אמר רב נחמן תדע דמתרחיש ניסא ולא אברו מזוני: ת"ר מעשה באדם אחד שנשא אשה גידמת ולא הכיר בה עד יום מותה אמר [ט]רב בא וראה כמה צנועה אשה זו שלא הכיר בה בעלה אמר לו רבי חייא זו דרכה בכך אלא כמה צנוע אדם זה שלא הכיר באשתו: [י]זכרים יוצאין לבובין: מאי לבובין אמר רב הונא תותרי מאי משמע דהאי לבובין לישנא דקרובי הוא דכתיב [1]לבבתני אחותי כלה עולא אמר עור שקושרין להם כנגד לבם כדי שלא יפלו עליהן זאבים זאבים אזכרים נפלי אנקיבות לא נפלי משום דמסגו בריש עדרא וזאבין בריש עדרא נפלי בסוף עדרא לא נפלי אלא משום דשמני ובנקבות ליכא שמני ותו מי ידעי בין הני להני אלא משום דזקפי חוטמייהו ומסגו כי דוו רב נחמן בר יצחק אמר עור שקושרין להן תחת זכרותן כדי שלא יעלו על הנקבות ממאי מדקתני סיפא [יא]והרחלים יוצאות שחוזות מאי שחוזות שאוחזין האליה שלהן למעלה כדי שיעלו עליהן זכרים רישא כדי שלא יעלו על הנקבות וסיפא כדי שיעלו עליהן זכרים מאי משמע דהאי שחוזות לישנא דגלויי הוא דכתיב [2]והנה אשה לקראתו שית

מזוני. ואין נס זה רגיל שיברא מזונות לגדיקים בביתם שימצא חיטין גדילין באולרותיהן: **גידמת.** ידה קטועה: **זו דרכה בכך.** לכסות כל אשה עצמה וכ"ש זו שהיתה צריכה לכך: **פוסרי.** קופל"א שמחברין אותם בקשר שניס שלא יברחו: **לבבתני.** קרבתני אצלך מחמת גוי מעשיך: דרך זאבים לאחוז בהמה בלבה: **אנקבות לא נפלי.** בתמיה: **דמסגי.** מהלכין: **בסוף עדרא לא נפלי.** בתמיה: **כי דוו.** מביטין כאן וכאן לפיכך מתקנאין בהם כסבורים שרוצים להלחם בהם: **אליה.** זנב שלהן קושרים כלפי גבן שלא יכסה ערותן: שית

עין משפט נר מצוה

כז א מיי' פ"כ מהל' שבת הלכה יג. טוש"ע א"ח סי' שה סעי' יז בהג"ה:
כח ב ג מיי' פכ"א מהל' שבת הל' ג' סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שכח סעיף כב וסי' שלב סעיף ב:
כט ד מיי' וסמג שם טוש"ע א"ח סי' שלב סעיף ג וסעיף ד:
ל ה ו ז מיי' פ"כ מהל' שבת הל' יב סמג שם טוש"ע א"ח סי' שה סעיף ו:

מוסף רש"י

ולא בקמיע שאינו מומחה. אבל בקמיע מומחה שרי דתכשיט הוא לחולה כאחד מנלבושו (לקמן ס.). תנאי שקלת מעלמא. דלא משכחת תנאי דפליגי בהכי (פסחים מה. וכעי"ז ביצה יט.).

תוס' ישנים

א) וכבראשית רבה על פסוק ויהי אומן את הדסה שנפתמו למרדכי שני דיש כדדי אשה ליכא למיפרך הכי דהכי קאמר שאמר דלא ה"ל שכר מעיקר ומרדכי ה"ל שכר אך לא הי' מולא מעיקר:

מוסף תוספות

א. שמא יבא להביאה בידו. תוס' רי"ד. וליכא למידק מינה דלא גזרינן, דבתחום דבהמה ליכא למיגזר כולי האי. תוס' הרא"ש. (ועי' רעק"א). ב. ובתרי טעמי, מלאוקמה בפלוגתא דתנאי וכו' [ורב יוסף סבר] דכיון דתרי מתנייתא נינהו ואיכא תנאי דפליגי בהא מילתא הא עדיפא לן מלאוקמה בלא מיהדק דא"כ פשיטא שלא תצא, ועוד דאורחא דמילתא להדוקה. ריטב"א. ג. דא"כ מ"ט דת"ק דשרי. ריטב"א לעיל נב: ד. דבר שאינו בשביל צער הבהמה אלא כדי שלא יאבד החלב. תוס' הרא"ש. ה. כדאמרינן לקמן שמכבנים אותן למילת. תוס' הרא"ש. ו. יפה. ריטב"א לעיל נב: ז. שפיר שלא יתייבש חלבם [ולכן]. ריטב"א. ח. ארבע אמות ברשות הרבים ות"ק לא חייש להא דלעולם מהדקין להו שפיר. ריטב"א לעיל נב: ט. לר"נ בר יצחק נמי לישנא דקרובי הוא ומיהו הכא. פי' הר"ן. י. לשון עיקור קירוב לומר. תוס' הרא"ש. יא. ומצינו תיבה משמשת דבר וחילופו. מ' הר"ן.

מסורת הש"ס

א) [לקמן ס.], ב) [נ"ק נ:], ג) [גיר' הערוך ומפרכין פ' מגדלין], ד) [בילה יח.], ה) [לקמן קנא. ותוספ' פי"ק], ו) [נ"ל יאמיה וכ"א בר"א והרא"ש וכן העתיקו תוס' מ"ק י: ד"ה ואין], ז) [נ"ל יאמיה], ח) [עיי"כ ל:: פסחים מה: בילה יט. סנהדרין סח.], ט) [נ"ל רבי],

תורה אור השלם

1 לְבַבְתִּנִי אֲחֹתִי כַּלָּה לְבַבְתִּנִי בְּאַחַת מֵעֵינַיִךְ בְּאַחַד עָנָק מִצַּוָּארֹנָיִךְ:
שיר השירים ד ט
2 וְהִנֵּה אִשָּׁה לִקְרָאתוֹ שִׁית זוֹנָה וּנְצָרַת לֵב:
משלי ז י

גליון הש"ם

גמ' ולבהמה מי גזרינן והתניא. ק"ל דלמא משום שחיקת סממנים דלוריים' גזרי' אבל בתחומין דרבנן לא:

לעזי רש"י

אנפורדור"א [אינפונדר"א]. מחלה בבהמה.
מינייזונ"א [מינייישונ"ש]. שלשול, דיזנטריה.
קופל"א. צמד.

רבינו חננאל

תניא אדם שאחזו דם מעמידין אותו במים בשביל לרפאותו, מ"ט משום דנראה כמיקר, אבל בהמה שאחזה דם אין מעמידין אותה במים כו'. אמר עולא בהמה גזירה משום שחיקת סמנים. ושחיקת סמנים תנאי היא, דתניא בהמה שאכלה כרשינין הרבה אין מרצין אותה בחצר בשביל לרפותה, ור' יאשיה מיקל. והלכה כוותיה דדרש רבא הילכתא כר' יאשיה. והא דר' יאשיה מסייעא לשמואל. מעשה שנעשה נס ונפתחו שני דדין כשני דדי אשה כו', וזו שהיתה גידמת כו', פשוטות הן. פי' תותרי, סמרטוטין של רקמה ושל משי שעושין על הבהמה ליפותה. עולא אמר עור שמעמידין להן כנגד לבן שלא יפלו עליהן זאבים, משום דמסגו כי דוו. ומסתברא כוותיה דתנן [ע"ז כט:] באיסורי הנאה ועורות לבובין. ת"ר [ע"ז לב.] איזהו עור לבוב, כל שקרוע כנגד הלב. וקדודה כמו ארובה כו'. שחוזות, מלשון